

PRZEGLĄD KONFLIKTÓW

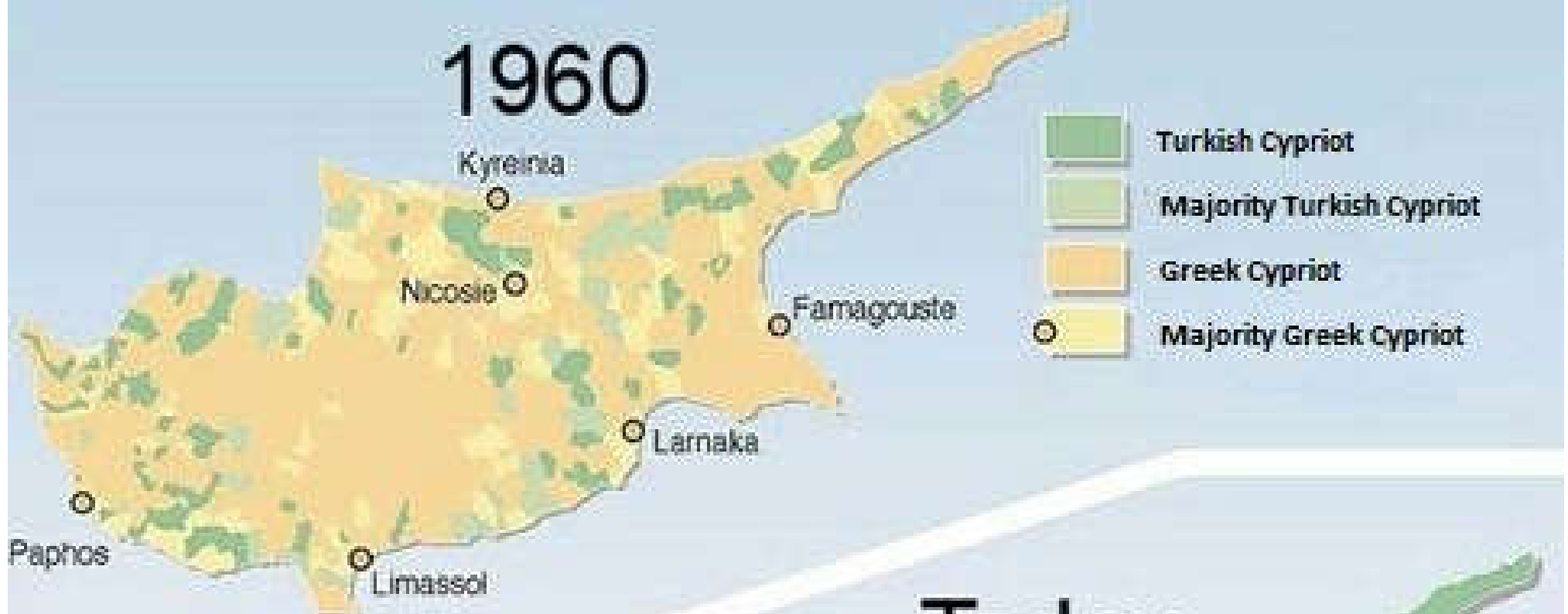
□ Tomasz A. Winiarczyk

Konflikty międzynarodowe i etniczne w Europie

konflikt cypryjski

- ❑ Cypr zamieszkuje przede wszystkim Grecy i Turcy (stosunek ludnościowy 4:1) oraz w niedużej liczbie inne narodowości
- ❑ od 1925 Cypr to kolonia brytyjska
- ❑ w latach 50. ruch przeciwko obcemu panowaniu dążący do zjednoczenia z Grecją (abp Makarios III – głowa cypryjskiego Kościoła Prawosławnego); obok bardziej radykalna Cypryjska Organizacja Wyzwolenia Narodowego walcząca z Brytyjczykami i dążąca do zjednoczenia z Grecją
- ❑ 1960 – niepodległość i przyjęcie do Brytyjskiej Wspólnoty Narodów (Makarios III prezydentem Cypru); odrzucenie propozycji tureckiej podziału wyspy
- ❑ połowa lat 60. – wojna domowa zakończona interwencją sił ONZ
- ❑ 1974 – przejęcie władzy przez grecką juntę wojskową i obalenie Makariosa; dążenie do zjednoczenia Cypru z Grecją
 - w odpowiedzi na to interwencja turecka: na pn części wyspy ogłoszenie państwa tureckiego (Federalne Państwo Tureckiej Republiki Cypryjskiej 1975)
- ❑ 1976 powrót Makariosa do nieokupowanej części wyspy (umiera 1977)
- ❑ 1983 ogłoszenie separatystycznego państwa Turków cypryjskich (Republika Turecka Cypru Południowego)
- ❑ od 1994 Republika Cypryjska związana sojuszem z Grecją
- ❑ 1997 wzrost napięcia (Republika Cypryjska zakupiła rosyjskie pociski przeciwlotnicze)
- ❑ 2004 plan Annana: referendum zjednoczeniowe odrzucone przez cypryjskich Greków
- ❑ 2004 przyjęcie Republiki Cypryjskiej do UE

1960

Today

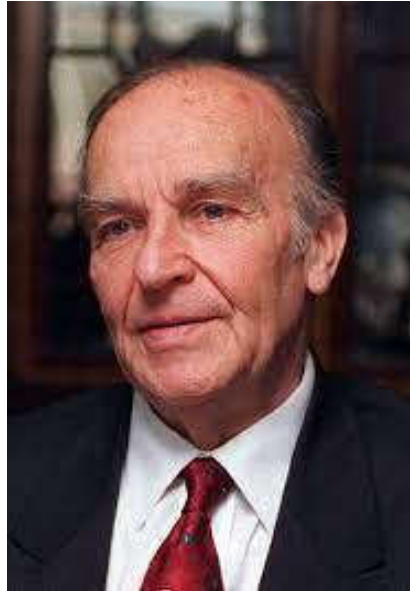
konflikty w Jugosławii

- ❑ **1918 – Jugosławia jako państwo wielu narodów słowiańskich i mniejszości niesłowiańskich (Serbów, Chorwatów, Słoweńców, Macedończyków, Czarnogórców, Bośniaków, Albańczyków i Węgrów), wyznających religie: prawosławną, katolicką i islam**
- ❑ **1991 – wojna o niepodległość Słowenii i Chorwacji**
- ❑ **1992-1995 wojna w Bośni i Hercegowinie między Serbami, Muzułmanami i Chorwatami**
 - interwencja sił NATO (głównie USA)
 - zbrodnie wojenne i czystki etniczne (Srebrenica 1995 – wymordowanie ok. 7 tys. muzułmanów przez Serbów przy biernej postawie wojsk ONZ)
 - przekształcenie o Bośni i Hercegowiny w federację (układ w Dayton XI 1995)
- ❑ **1999 wojna w prowincji Serbii (historycznej kolebce ich państwowości) Kosowie, zamieszkanym w 90% przez Albańczyków.**
 - wysiedlenia Albańczyków przez Serbów skutkują bombardowaniami wybranych celów w Serbii przez siły NATO
 - nadzór w Kosowie przez NATO-wski KFOR na podstawie mandatu ONZ (mimo to pogromy Serbów ze strony Kosowian)
- ❑ **2001 – powstanie Albańczyków w utworzonej 1991 roku Macedonii,**
 - obawy, że zostanie ona podzielona między Serbię, Bułgarię, Grecję i Albanie
 - Grecy nie uznają nazwy Macedonia (od 27 marca 2020 Macedonia Północna)
- ❑ **2006 – po czerwcowym referendum niepodległość ogłosiła Czarnogóra: rozpadła się Nowa Jugosławia**
- ❑ **2008 – Kosowo ogłasza niepodległość**

istotne osoby konfliktu

Franjo Tuđman (1922-1999) chorwacki wojskowy, polityk, historyk i nauczyciel akademicki, generał, działacz komunistyczny, następnie dysydent i więzień polityczny, współzałożyciel i lider Chorwackiej Wspólnoty Demokratycznej (HDZ), od 1990 do czasu swojej śmierci w 1999 pierwszy prezydent Chorwacji

Alija Izetbegović (1925-2003) polityk bośniacki, prawnik i publicysta; od grudnia 1990 do października 1996 roku był prezydentem Bośni i Hercegowiny (najpierw Socjalistycznej Republiki Bośni i Hercegowiny wchodzącej w skład Jugosławii, a od marca 1992 roku niepodległej Bośni i Hercegowiny); w latach 1996–2000 był członkiem kolektywnego Prezydium Bośni i Hercegowiny

Ibrahim Rugova (1944-2006) przywódca kosowskich Albańczyków, prezydent Kosowa w latach 1992–2006, laureat Nagrody Sacharowa w 1998

istotne osoby konfliktu

Radovan Karadžić ur. 1945, polityk Republiki Serbskiej, były prezydent Serbskiej Republiki Bośni i Hercegowiny, lekarz psychiatra, poeta, zbrodniarz wojenny skazany na dożywocie przez MTK dla b. Jugosławii

Slobodan Milošević ur. 1941, zm. 2006 w Hadze w trakcie procesu przed MTK dla b. Jugosławii, jugosłowiański i serbski przywódca polityczny, prezydent Socjalistycznej Republiki Serbii w ramach Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii (istniejącej w latach 1945–1992) i prezydent Serbii w ramach Federalnej Republiki Jugosławii w latach 1989–1997 oraz prezydent Federalnej Republiki Jugosławii w latach 1997–2000; oskarżany m.in. o zbrodnie przeciwko ludzkości, zbrodnie ludobójstwa i nieprzestrzeganie konwencji wojennych

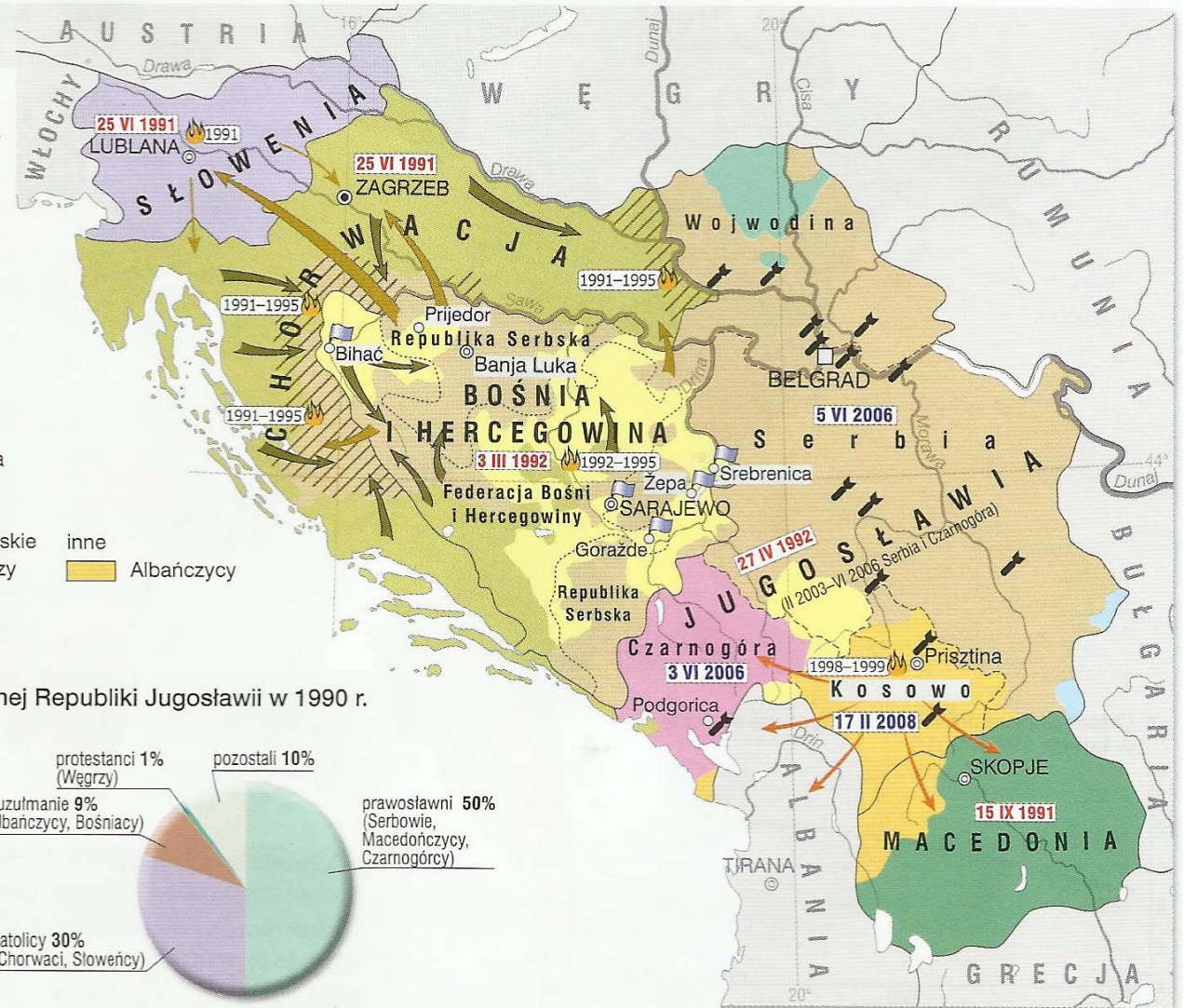

Ratko Mladić ur. 1942, serbski generał, dowódca Sił Zbrojnych Republiki Serbskiej (Vojska Republike Srpske), które brały udział w działaniach wojennych podczas wojny w Bośni i Hercegowinie w latach 1992–1995, zbrodniarz wojenny, odpowiedzialny m.in. za masakrę w Srebrenicy

Wojna domowa w byłej Jugosławii • Wojna w Kosowie

skala 1 : 7000000

- granice państw w 1992 r.
- - - granice republik i autonomicznych okręgów byłej Jugosławii do 1989/90 r.
- 25 VI 1991** daty proklamowania niepodległości państw
- kierunki ataku wojsk serbskich 27 VI 1991 r. i wycofywania się ze Słowenii 26 X 1991 r.
- obszary Chorwacji pod kontrolą Serbów w grudniu 1991 r.
- strefy bezpieczeństwa ONZ dla ludności muzułmańskiej (maj 1993 r.)
- kierunki działań wojsk Chorwacji oraz Bośni i Hercegowiny w 1995 r.
- · - · - granica między Federacją Bośni i Hercegowiny a Republiką Serbską ustalona w Dayton (St. Zj.) 14 XI 1995 r.
- główne kierunki migracji Albańczyków z Kosowa
- obiekty serbskie bombardowane przez NATO w 1999 r.
- Bihac** miejsca, w których doszło do aktów drastycznego łamania praw człowieka

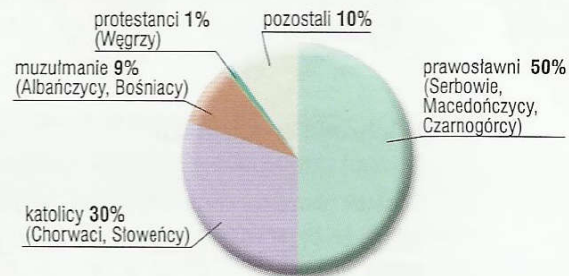
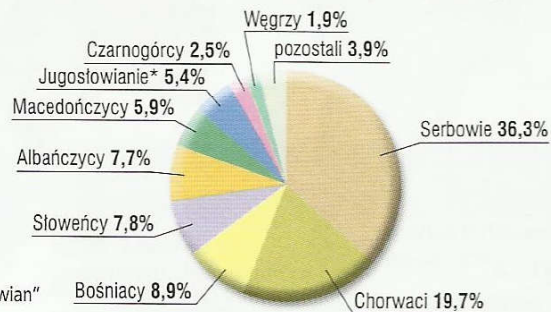

Ludy słowiańskie

Bośniacy	Czarnogórcy	Serbowie	Ludy ugrofińskie	inne
Bułgarzy	Macedończycy	Słowency	Węgrzy	Albańczycy
Chorwaci				

3 VI 2006 daty powstania nowych państw po rozpadzie Serbii i Czarnogóry

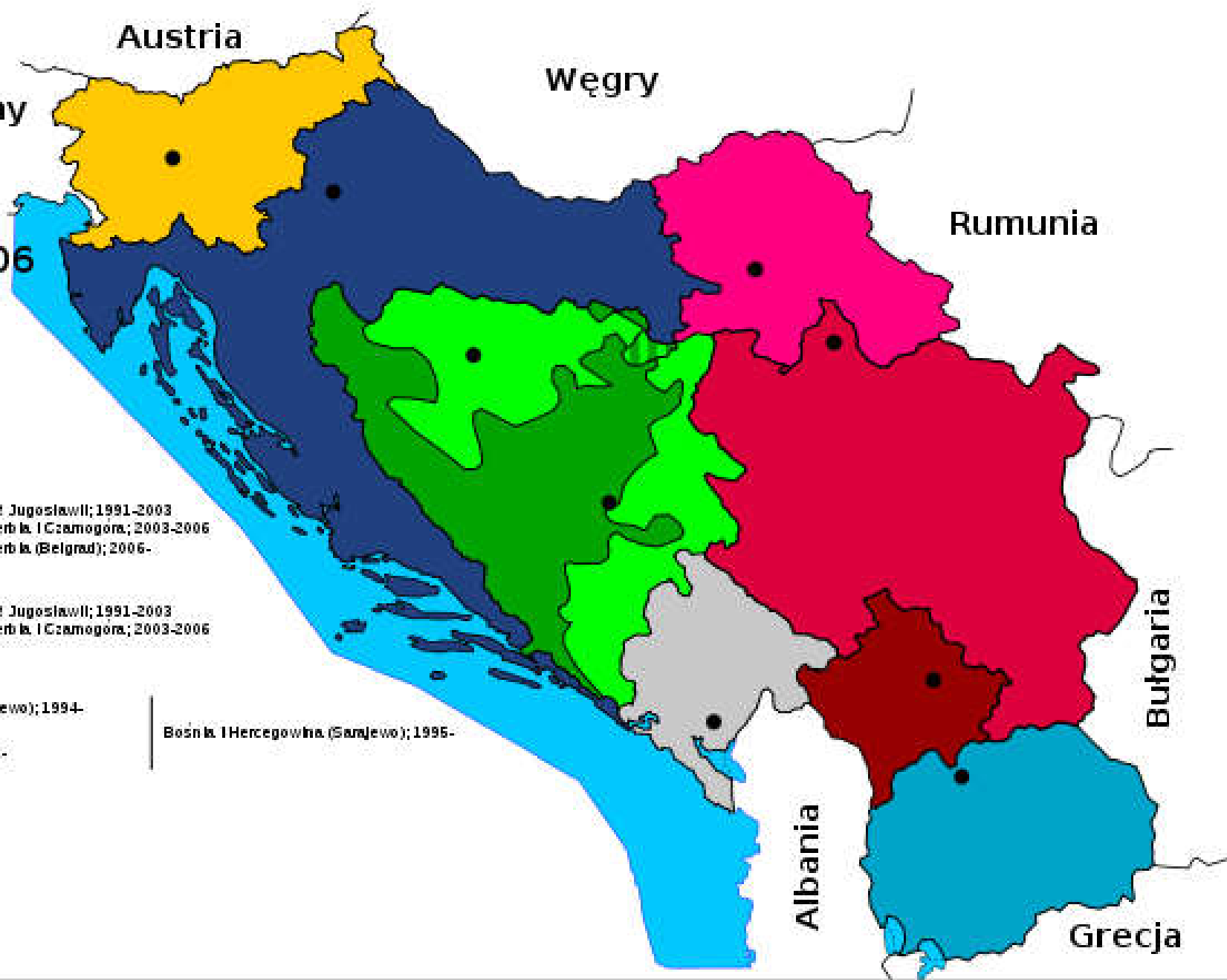
▼ Struktura etniczna i wyznaniowa Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii w 1990 r.

* Ludność deklarująca przynależność do „Jugosłowian”

Była Jugosławia - stan na rok 2006

- stolice (nazwy w nawiasie)
 - Słowenia (Lublana); 1991-
 - Macedonia (Skopje); 1991-
 - Serbia Centralna (Belgrad)
 - Serbia - Wojwodina (Nowy Sad)
 - Kosowo (Prisztina); 1999-
 - Czarnogóra (Podgorica); 2006-
 - Chorwacja (Zagrzeb); 1991-
 - Federacja Bośni i Hercegowiny (Sarajewo); 1994-
 - Republika Serbska (Banja Luka); 1992-
FR Jugosławii; 1991-2003
Serbia i Czarnogóra; 2003-2006
Serbia (Belgrad); 2006-
FR Jugosławii; 1991-2003
Serbia i Czarnogóra; 2003-2006

BOŚNIA

Po rozpadzie Jugosławii i krwawej wojnie domowej w latach 90. Bośnia została przekształcona w federację, w skład której wchodzi bośniacko-chorwacka Republika Bośni i Hercegowiny oraz Republika Serbska. Bośniacy, Chorwaci i Serbowie nie potrafią się jednak ze sobą dogadać, w efekcie państwo tkwi w marazmie.

Bośniaccy Serbowie nie zrezygnowali z pomysłu połączenia się z Serbią, a bośniaccy Chorwaci - z Chorwacją.

KOSOWO

Do 1989 r. było autonomicznym regionem w ramach Jugosławii, w którym dominowali Albańczycy, w latach 90. próbowało się od niej uniezależnić. Spowodowało to ostrą reakcję Belgradu, rozpętanie etnicznych animozji, ludobójstwo i wojnę, którą w 1999 r. zakończyła dopiero interwencja NATO.

Kosowo formalnie ogłosiło niepodległość w 2008 r. Ile przetrwa jako państwo? Kosowscy Albańczycy ciążą ku Albanii, Serbowie żyjący w strzeżonych przez siły międzynarodowe enklawach chcą przyłączenia do Serbii.

rozmaite spory europejskie

FRANCJA

- terroryzm islamski

HISZPANIA

- spór o Ceutę i Melilę z Maroko
- spór o Gibraltar z Wlk. Brytanią
- terroryzm islamski

WIELKA BRYTANIA

- problem integracji imigrantów

DANIA

- autonomia Wysp Owczych

LITWA ŁOTWA ESTONIA

- problem mniejszości rosyjskiej

ALBANIA GRECJA

- spór o Epir Północny (mniejszość grecka w Albanii)

WĘGRY

- spór z sąsiednimi państwami (m.in. Słowacją i Rumunią) o mniejszość węgierską

NORWEGIA vs. ROSJA

- spór o Spitsbergen

GRECJA vs. TURCJA

- spór o delimitację wód terytorialnych

Konflikty międzynarodowe i etniczne na obszarze poradzieckim

Kaukaska mozaika etniczna

konflikty w Czeczenii

- ❑ Czeczeni podbici w XVIII wieku przez Rosjan wielokrotnie wywoływali powstania
- ❑ wysiedleni przez Stalina w 1944 roku powrócili do ojczyzny w 1957 roku
- ❑ 1991 proklamowanie niepodległości + wiele konfliktów wewnętrznych → I wojna czeczeńska z Rosją (1994-1996)
 - 1995 Rosjanie zajmują Grozny (stolica)
 - czeczeński atak terrorystyczny na szpital w Budionnowsku (Szamil Basajew)
- ❑ 1999 atak fundamentalistów czeczeńskich na sąsiedni Dagestan
- ❑ 1999 Rosjanie wkraczają znowu → II wojna czeczeńska
- ❑ 2002 atak Czeczenów na teatr w Moskwie
- ❑ 2003 referendum konstytucyjne w Czeczenii
 - wzmocnienie pozycji usamodzielniającego się od Rosji p.o. Prezydenta Achmeda Kadyrowa (ginie 2004)
- ❑ 2004 atak terrorystyczny na szkołę w Biesłanie
- ❑ 2005 zabicie przywódcy czeczeńskich rebeliantów Ałłana Maschadowa
- ❑ 2007 na czele Czeczenii staje prorosyjski Ramzan Kadyrow
- ❑ 2009 kwiecień – Rosjanie ogłaszają koniec operacji wojskowej

inne konflikty na Kaukazie

❑ ORMIAŃSKO-AZERSKI

- Zwany wojną o Górny Karabach. Enklawa ormiańska na terenie Azerbejdżanu (80% ludności - Ormianie) stała się terenem walk w latach 1988-1989. W 1991 roku uzyskała niepodległość, Ormianie zajęli 20% terytorium Azerbejdżanu. Wojna (1992-1994) zakończyła się mediacją WNP. Konflikt destabilizuje politycznie obydwa państwa.
- W 2020 konflikt zbrojny wybuchł na nowo. Azerbejdżan odbił terytoria, w tym Szuszę, i ostatecznie odzyskał wszystkie siedem okręgów otaczających Górski Karabach, z których siły ormiańskie wycofały się. Ormianie zachowali pierwszeństwo na poziomie korytarza Lachin i musieli stworzyć korytarz w Armenii między Azerbejdżanem a Nachiczewanem. Porozumienie przewidywało rozmieszczenie rosyjskich sił pokojowych na pięć lat z możliwością przedłużenia oraz utworzenie rosyjsko-tureckiego centrum obserwacyjnego monitorującego zawieszenie broni. Status Górnego Karabachu pozostaje do ustalenia.

❑ GRUZIŃSKO-OSETYJSKI I ABCHASKI

- W latach 1991-1992 ludność Osetii Południowej wchodzącej w skład Gruzji chciała połączyć się z Osetią Północną wchodzącą w skład Rosji; pokojowe siły WNP (głównie rosyjskie) przerwały walki Osetyjczyków z Gruzinami. Wchodząca w skład Gruzji Abchazja wygrała wojnę o niepodległość (1992). Mediacja WNP i rozmieszczenie sił rosyjskich (1994) utwierdziło dominację Rosji, którą chce podważyć nowy rząd Gruzji.

Konflikty międzynarodowe i etniczne na obszarze Bliskiego Wschodu

konflikt arabsko-izraelski

- ❑ geneza konfliktu sięga starożytności
- ❑ 1917 (Deklaracja Balfoura) początek powrotu Żydów do dawnej ojczyzny
- ❑ rezolucja ONZ (27 XI 1947) o podziale Palestyny na dwa państwa: arabskie i żydowskie
- ❑ powstanie państwa Izrael (14 V 1948) nieuznanego przez państwa Ligi Arabskiej
 - odparty atak państw arabskich; na mocy rozejmu Palestyna podzielona między Izrael, Transjordanię i Egipt (Izrael otrzymał więcej niż przewidywała rezolucja ONZ z 1947)
- ❑ wojny wygrywane przez Izrael:
 - I wojna izraelsko-arabska (1948-49)
 - sueska (1956),
 - sześciodniowa (1967): przejęcie kontroli przez Izrael nad Jerozolimą, półwyspem Synaj, strefą Gazy i wzgórzami Golan
 - Jom Kipur (1973)
- ❑ 1978 pokój w Camp David (USA): Egipt uznaje Izrael, Izrael oddaje Synaj
- ❑ problem uchodźców palestyńskich w państwach arabskich:
 - masakry w obozach Sabra i Szatila w Libanie (1982)
 - w Libanie regularne oblężenie Bejrutu przez wojska izraelskie i przeniesienia się przywódców palestyńskich z OWP do Tunisu

konflikt arabsko-izraelski

- ❑ 1987 – I intifada (powstanie Palestyńczyków zakończone 1991 gdy OWP uwikłało się wkonflikt w Zatoce Perskiej)
- ❑ 1993 – porozumienie pokojowe z Oslo OWP-Izrael
- ❑ 1994 powstanie Autonomii Palestyńskiej
- ❑ arabscy radykałowie nie uznają pokoju: seria ataków terrorystycznych w Izraelu
 - władzę w Izraelu przejmują prawicowi politycy: wstrzymanie realizacji procesu pokojowego
- ❑ 2000 – II intifada (Al-Aksa)
- ❑ 2003 Izrael zaczyna wznosić mur oddzielający Autonomię Palestyńską
- ❑ kolejne ataki terrorystyczne Palestyńczyków
- ❑ 2005 – Izrael wycofał się ze Strefy Gazy
- ❑ 2006 – zaostrzenie konfliktu: II wojna libańska (Izrael vs Hezbollah)
w Autonomii wybory wygrywa Hamas uznawany za palestyńską organizację terrorystyczną
- ❑ 2008 – operacja Płynny Ołów by zniszczyć palestyński Hamas w Strefie Gazy
2009 zawieszenie broni
- ❑ 2012 wojna w Gazie (Hamas utrzymuje kontrolę nad terenem)
- ❑ 2014 operacja Izraela „Ochronny Brzeg”: brak jednoznacznego rozstrzygnięcia na rzecz Izraela czy Hamasu

konflikt arabsko-izraelski

- ❑ 2017 – Donald Trump uznaje Jerozolimę za stolicę Izraela, co skutkuje kolejnym zaostreniem konfliktu
- ❑ 2019 – wymiana ognia w okolicach Tel-Awiwu; Trump podpisuje dekret uznający zwierzchność Izraela nad Wzgórzami Golan
jesień: premier Netanjahu zapowiada aneksję Doliny Jordanu (administrowanego przez Autonomię Palestyńską)
- ❑ 2020 Donald Trump przedstawił plan uregulowania konfliktu izraelsko-palestyńskiego, zakładający uznanie przez Stany Zjednoczone suwerenności Izraela nad osiedlami na okupowanym Zachodnim Brzegu oraz Jerozolimy za niepodzielną stolicę Izraela: miałyby powstać zdemilitaryzowane państwo palestyńskie ze stolicą w Abu Dis, leżącym o niespełna 2 km od Jerozolimy
Wschodniej
Prezydent Autonomii Palestyńskiej Mahmud Abbas ogłosił zerwanie wszelkich stosunków, w tym współpracy w sprawach bezpieczeństwa, z Izraelem i Stanami Zjednoczonymi

GRANICE PALESTYNY I IZRAELA

konflikt afgański

- ❑ przyczyny konfliktu:
 - mozaika etniczna (Pusztuni, Tadżycy, Uzbekcy, Hazarowie, Turkmeni, Nurystańcy, Beludżowie i Kirgizi)
 - wysokie poczucie niezależności ludów
- ❑ 1973-1979 – kolejne zamachy stanu
- ❑ XII 1979 – interwencja wojsk radzieckich
- ❑ reakcja ze strony USA, Pakistanu, Iranu, Chin i Arabii Saudyjskiej, które zaczęły dozbierać bojowników islamskich (mudżahedinów)
- ❑ 1989 – wycofanie wojsk radzieckich
- ❑ 1992 upadek reżimu pozostawionego przez Rosjan
- ❑ 1992-1996 – totalna wojna domowa
- ❑ 1996 – przejście kontroli nad większością kraju przez talibów
- ❑ 2001 – po zamachu na WTC USA w ramach wojny z terroryzmem, w sojuszu z Rosją, uderzyły na "Taliban" jako bazę Al-Kaida
 - Kabul zdobyli wrogowie talibów
 - 2002 władzę przejął prezydent Hamid Karzaj
- ❑ od 2007 obecne siły międzynarodowe NATO-ISAF
- ❑ 2022 – wycofanie się sił międzynarodowych; przejście Afganistanu przez talibów

Afgańska mieszanka etniczna

konflikty irackie

❑ wojna iracko-irańska 1980-1988

- mocarstwowe dążenia Iraku pod rządami Sadama Husajna (przywódca partii Baas) liczącego na osłabienie Iranu po rewolucji islamskiej, chęć zawładnięcia polami ropośnymi w Iraku obawa wobec rozprzestrzeniania rewolucji islamskiej przez Iran oraz przyczyna formalna: spór o pograniczne terytorium ujścia Tygrysu i Eufratu
- przy braku szybkiego zwycięstwa wojna typowo pozycyjna zakończona rozejmem z wieloma stratami dla Iraku

❑ 1990 – atak Iraku na Kuwejt (chęć opanowania złóż ropośnych)

- I wojna w Zatoce → wojska pod egidą ONZ występują w obronie Kuwejtu
- klęska Iraku 1991; nałożenie na Irak embarga

❑ 1993 i 1996 zbombardowanie przez USA wyrzutni raketowych na północy kraju

❑ zerwanie przez reżim Husajna współpracy z ONZ; oskarżenie Iraku przez USA o produkcję broni masowego rażenia (chemicznej)

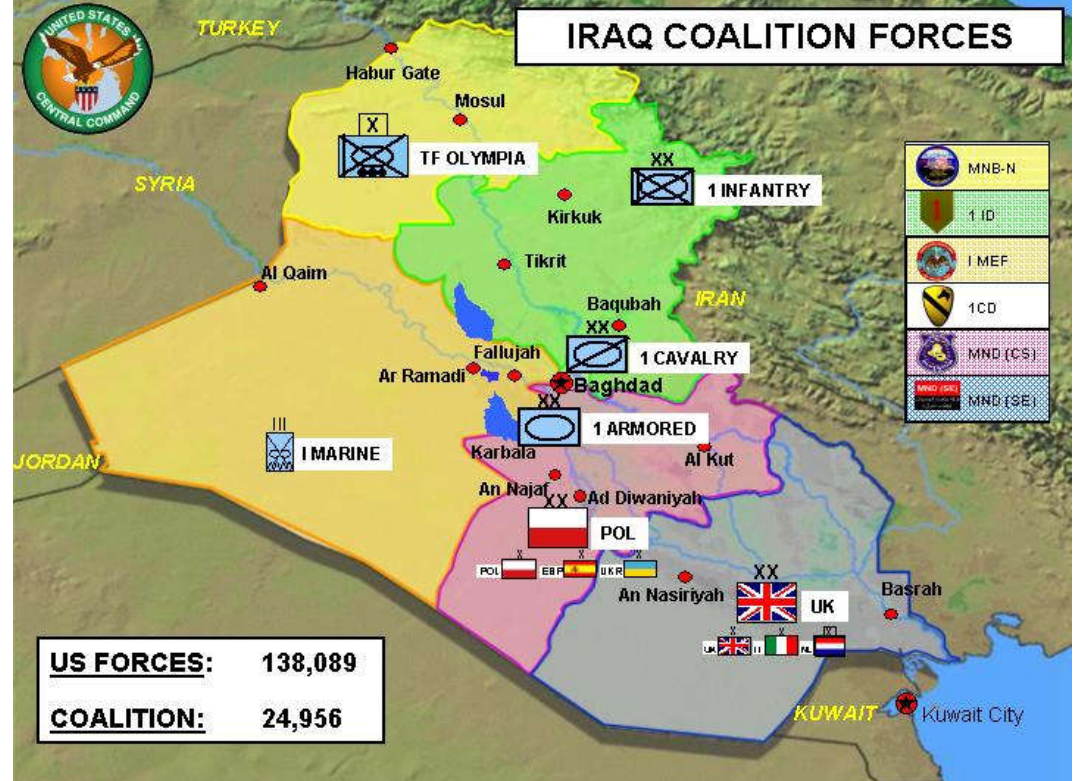
❑ 2003 – atak USA i Wlk. Brytanii na Irak pod pretekstem walki z terroryzmem („Iracka wolność”) przy braku poparcia ze strony ONZ

- II wojna w zatoce → obalenie Sadama Husajna i debaasyfikacja kraju

❑ od 2004 misja stabilizacyjna → budowa struktura nowego państwa irackiego (rząd tymczasowy, 2005 wybory parlamentarne)

❑ 2009-2011 – wycofywanie się obcych wojsk z Iraku

❑ od 2011 – Irak de facto rozpadł się na trzy części kontrolowane przez sunnickich dżihadystów (→ Państwo Islamskie), Kurdów i szyickie władze centralne

arabska wiosna - przyczyny

- ❑ inaczej: Arabska Wiosna Ludów, Zima Ludów, Arabska Zima Ludów lub Arabskie przebudzenie
- ❑ protesty społeczne i konflikty zbrojne w krajach arabskich w latach 2010–2012
- ❑ przyczyny: niezadowolenie obywateli z warunków życiowych, bezrobocie, rosnące ceny żywności, a także korupcja i nepotyzm władz oraz ograniczanie swobód obywatelskich przez autokratyczne reżimy
- ❑ w Tunezji 17 grudnia 2010 bezrobotny sprzedawca uliczny Mohamed Bouazizi podpalił się w proteście przeciwko brakowi perspektyw na poprawę swojej sytuacji życiowej
 - demonstracje przybierały na sile, prowadząc do starć ze służbami bezpieczeństwa
- ❑ protest w Tunezji przerodził się w rewolucję, dał przykład i inspirację dla mieszkańców pozostałych państw regionu

arabska wiosna

- ❑ **XII 2010 – obalenie reżimu prezydenta Tunezji Zin Al Abidina Ben Ali**
 - demokratyzacja kraju
- ❑ **Egipt:**
 - protesty 2010/2011, obalenie prezydenta Hosniego Mubaraka
 - 2012: w wyniku wyborów wygrana Bractwo Muzułmańskiego i Mohammada Mursiego (prezydent)
 - 2013 obalenie Mursiego
 - stan wojenny, walki wewnętrzne
- ❑ **Libia:**
 - 2011 wojna domowa zakończona interwencją ONZ i NATO oraz obaleniem Muammara Kadafiego (zabity)
 - 2012 wybory, rozpoczęcie pracy nad nową konstytucją
 - obecnie istnieją dwa rządy i dwa parlamenty → państwo upadłe
- ❑ **Syria:**
 - styczeń 2011: początek konfliktu o podłożu etnicznym przeciwko dyktaturze Baszara al-Asada
 - walki między alawitami (17%) a większością sunnicką
 - niejednoznaczne stanowisko społeczności międzynarodowej

arabska wiosna

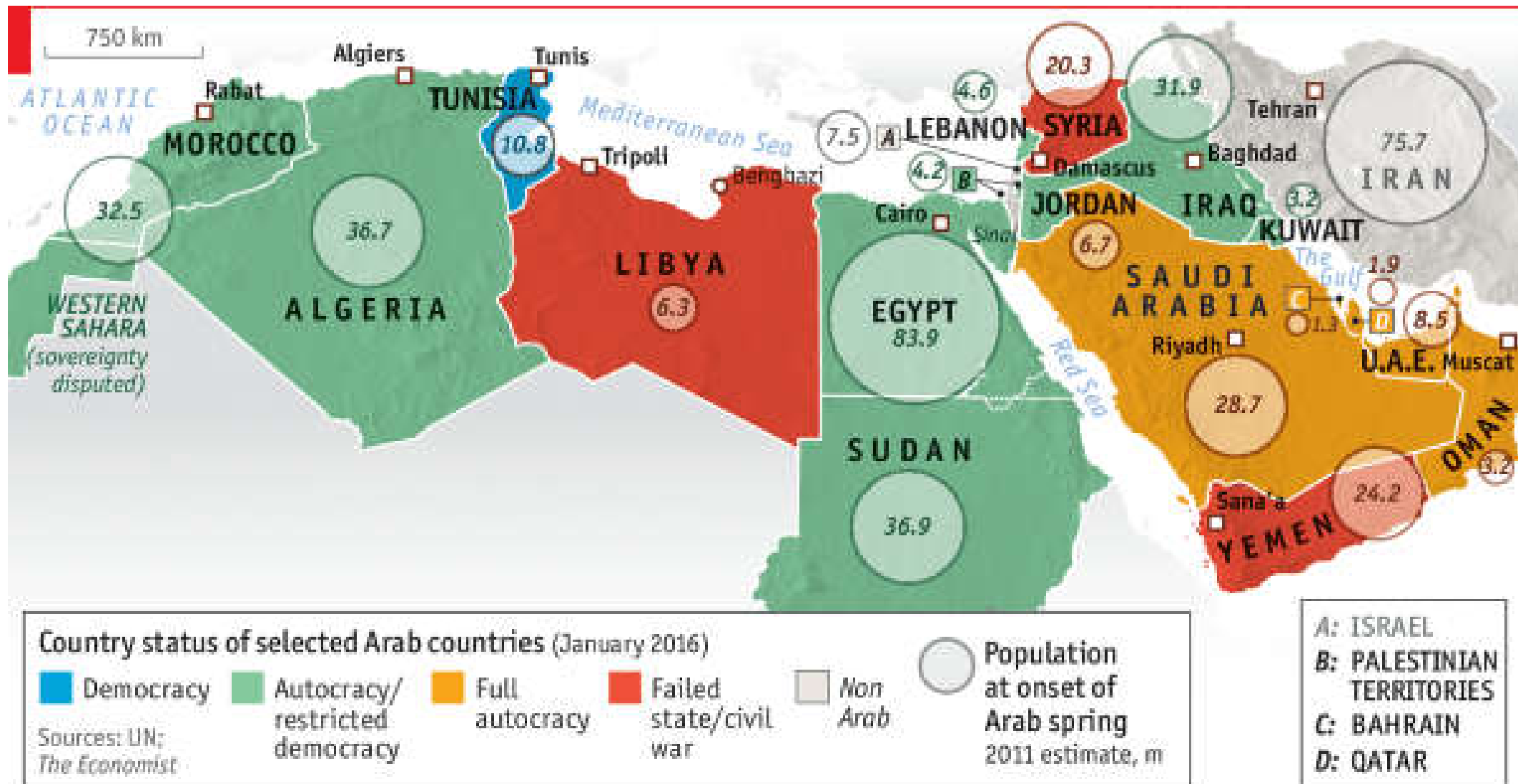
Protesty w krajach arabskich

2010-2011

obalenie władz	powstanie zbrojne	masowe protesty
wojna domowa	protesty i zmiany w rządzie	protesty

po arabskiej wiośnie 2016

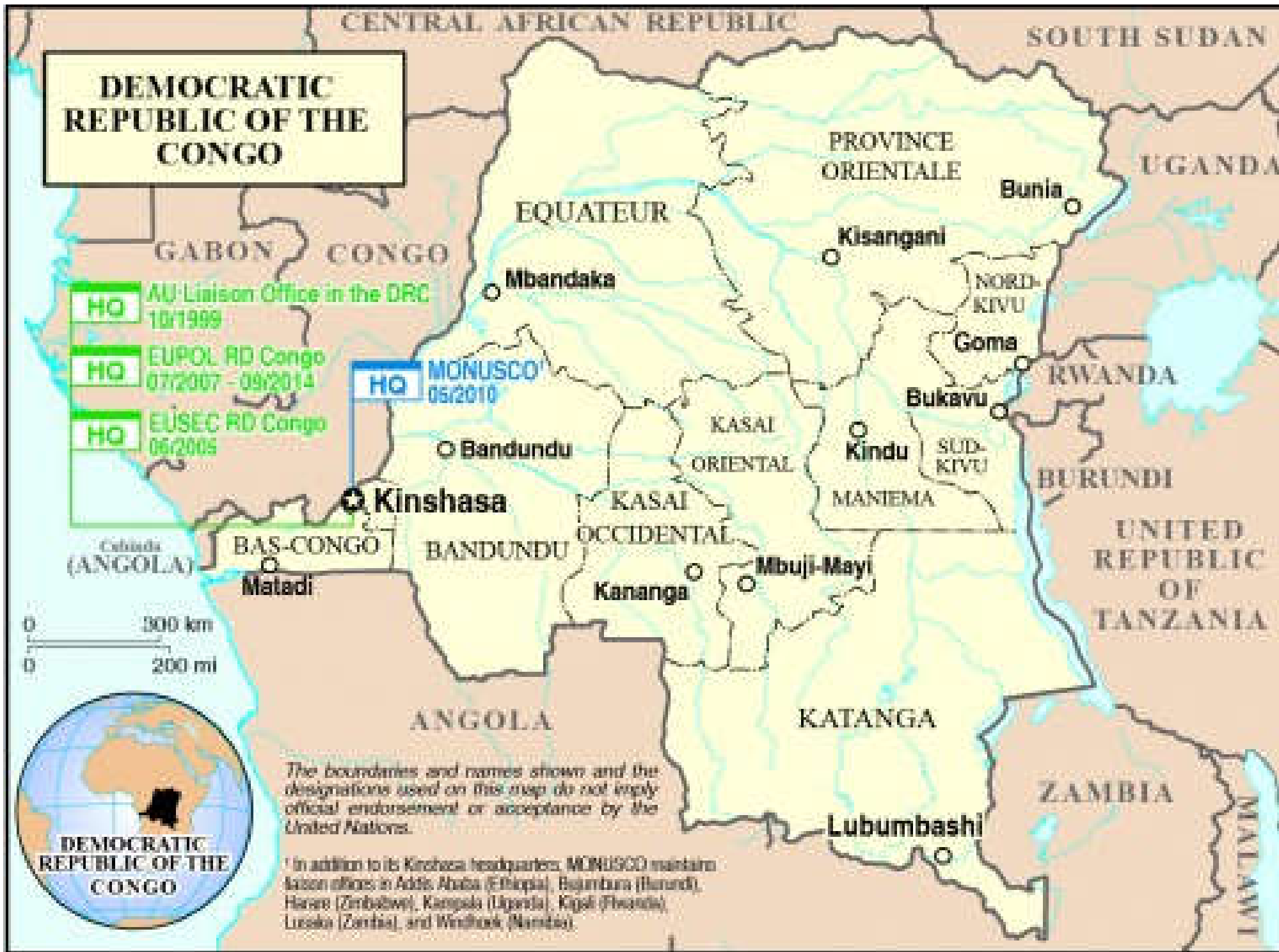
wojna domowa w Syrii

- ❑ autorytarne rządy Baszszara al-Asada
- ❑ 15 III 2011 powstanie przeciwko reżimowi
- ❑ 3 II 2012 największy szturm armii rządowej na miasto Hims
 - wzburzenie opinii międzynarodowej z powodu wielu ofiar cywilnych
- ❑ 21 III 2012 RB ONZ: sześciopunktowy plan pokojowy Kofiego Annana w celu zakończenia konfliktu
 - plan poparł al-Asad oraz inne państwa łącznie z Rosją i Chinami, dotychczas blokującymi wysiłki na rzecz pokoju
- ❑ 12 IV 2012 – oficjalne zawieszenie broni
 - de facto rozejm nie był respektowany przez siły rządowe, a w konsekwencji i przez rebeliantów
- ❑ 25 V 2012 masakra w Huli dokonana przez siły rządowe
- ❑ 16 VI 2012 zawieszono misję obserwacyjną ONZ
- ❑ 12 VII 2012 masakra pod Hama dokonana przez siły rządowe
- ❑ 21 VIII 2013 potężne użycie broni chemicznej przez jedną ze stron w Ghucie
- ❑ 30 IX 2015 rosyjskie lotnictwo wszczyna operację lotniczą wspierając siły rządowe al-Asada (m.in. bombardowanie miasta Aleppo)
- ❑ 9/10 IX 2016 uzgodnienie rozejmu przez szefów dyplomacji Rosji (Siergiej Ławrow) i USA (John Kerry)
 - wszedł w życie 12 IX 2016
- ❑ 7 IV 2017 w odpowiedzi na atak chemiczny na Chan Szajchun siły lotnicze USA zbombardowały bazę wojsk syryjskich

Konflikty międzynarodowe i etniczne na obszarze Afryki

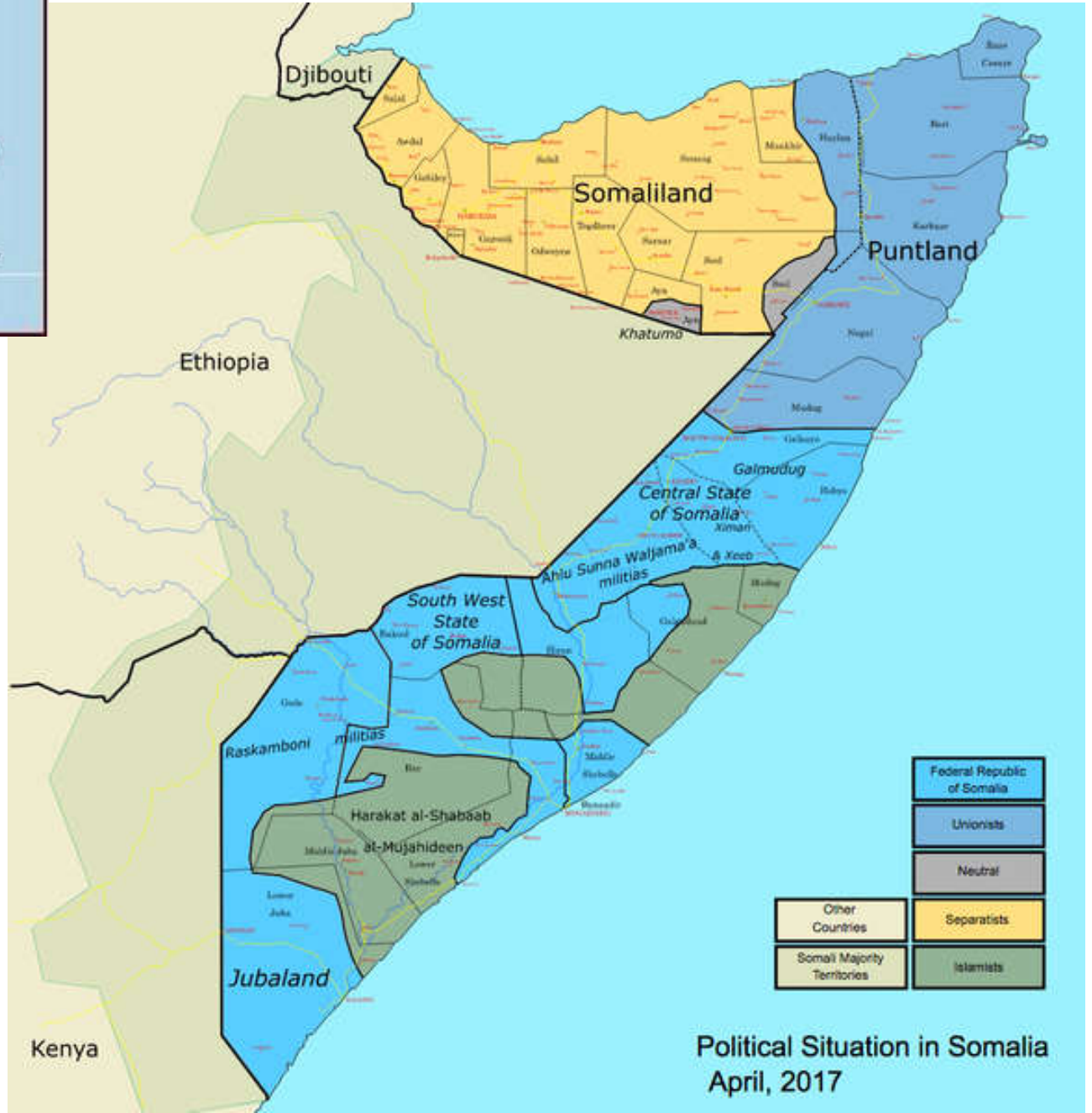
konflikty kongijskie

- ❑ 1960 – ogłoszenie niepodległości Pierwszej Republiki Konga (obecnie Demokratyczna Republika Konga)
- ❑ podziały etniczne i polityczne skutkują secesją bogatej w miedź Katangi
- ❑ konflikt zbrojny:
 - rebelianci Katangi, dowodzeni przez Moise Czumbe
 - władze Konga (prezydentem był Joseph Kasavubu, natomiast premierem Patrice Lumumba)
- ❑ IX 1960 – armia pod dowództwem Josepha Desire Mobutu (Seseseke) przejmuje faktyczną kontrolę nad obszarem kraju
- ❑ giną premier Patrice Lumumby i sekretarz generalny ONZ Dag Hammarskjölda
- ❑ ponad 30-letnia dyktatura gen. Mobutu Seseseke
- ❑ 1996-1998: nowe walki, gdy Mobutu zostaje obalony przez nowego dyktatora Kabilę (wsparcie Angoli)
- ❑ 2004-2009 – rebelia Tutsi z prowincji Kiwu przeciw Kabili
- ❑ obecnie walki Ruchu 23 Marca (Kongijska Armia Rewolucyjna) z Kiwu przeciw Kabili

konflikt somalijski

- ❑ wojna klanów somalijskich o Ogaden należący do Etiopii.
- ❑ 1977 – nieudana próba anektowania etiopskiego Ogadenu
- ❑ od 1991 wojna domowa po obaleniu dyktatora Mohammeda Siada Barrego
- ❑ interwencja wojsk USA (operacja "Przywrócić Nadzieję") zakończyła się połowicznym sukcesem
- ❑ 1993 – operacja w Mogadiszu: zadanie rozbić i schwytać somalijskiego klanu Habar Gidir pod przywództwem Mohameda Farraha Aidida (odpowiedzialny za przechwytywanie dostaw żywności dla głodującej Somalii i masakrę żołnierzy pakistańskich działających w ramach ONZ) -> „Helikopter w ogniu”
 - techniczny sukces, przy wielu ofiarach amerykańskich
 - Aidid przeżył
- ❑ 1995 roku wycofano siły ONZ
- ❑ 2006 – zajęcie centralnej i pd Somalii przez Unię Trybunałów Islamskich
- ❑ 2009 – prezydentem lider UTI Sharif Sheikh Ahmed ale przy braku wsparcia Al.-Kaidowych fundamentalistów tzw. Szebabów
- ❑ W 2011 Somalia zajęła 1. miejsce (czwarty rok z rzędu) w rankingu państw o najtrudniejszych warunkach do życia
- ❑ 2012 – wypieranie Szebabów z Somalii
- ❑ 2013 uznanie rządu Somalii z prezydentem Hassanem Sheikhem Mahamudem

Political Situation in Somalia
April, 2017

konflikt sudański

- ❑ podłoże konfliktu:
 - południowy Sudan, w większości zamieszkały przez chrześcijańską lub animistyczną ludność murzyńską (6 mln)
 - arabska północ (20 mln)
- ❑ 1956 Sudan uzyskuje niepodległość
- ❑ 1955-1972 – I wojna domowa
- ❑ 1969 władzę przejmuje pułkownik Dżafar Muhammad an-Numajri
- ❑ kolejne nieudane zamachy stanu
 - 1971 nieudany komunistyczny skutkuje związkiem z USA
- ❑ połowa lat 70. – zwrot władz w kierunku islamu
- ❑ 1983-2005 II wojna domowa
- ❑ przejście władzy przez al-Baszira (zamach stanu), obecnie ściganego przez MTK za zbrodnie w Darfurze
- ❑ 2005 pokój w Kenii: zniesienie szariatu
- ❑ wskutek referendum Południe 9 lipca 2011 ogłosiło niepodległość
- ❑ 11 IV 2012 – Sudan ogłosił stan wojny z Sudanem Południowym (złoża ropośne), zakończony po mediacji Unii Afrykańskiej
- ❑ 2013 – wojna domowa w Sudanie Południowym na tle etnicznym zakończona 2020 porozumieniem

CRISIS IN SUDAN

SUDAN'S NUBA MOUNTAINS ARE QUICKLY BECOMING THE CENTER OF A HUMANITARIAN CRISIS. BOMBERS HAVE BEEN RAINING DOWN FIRE AND DEATH ON THE PEOPLE OF THE NUBA MOUNTAINS. THE BATTLE BETWEEN PRESIDENT OMAR AL-BASHIR'S REGIME AND THE NUBA REBELS HAS PREVENTED THE CIVILIAN POPULATION FROM GROWING CROPS AND RECEIVING FOOD AID.

■ CONFLICT ZONES
▲ NUBA MOUNTAINS
■ LOCATION OF HEAVY AERIAL BOMBING

KEY DATES OF THE CONFLICT

JANUARY 2005

A US-BROKERED PEACE AGREEMENT IS SIGNED, ENDING A 22-YEAR CIVIL WAR AND SETTING A TIMETABLE FOR SOUTH SUDAN TO BE ABLE TO VOTE FOR INDEPENDENCE.

JANUARY 9-15, 2011

SOUTH SUDAN REFERENDUM RECEIVES 90 PERCENT "YES" VOTE FOR INDEPENDENCE

JUNE 6, 2011

ARMED CONFLICT BREAKS OUT BETWEEN SUDAN AND SOUTH SUDAN ACROSS SOUTH KORDOFAN.

JUNE 14, 2011

ROUGHLY 140,000 PEOPLE FLEE DUE TO ARMED CONFLICT. THE UN AND AID WORKERS SAY CIVILIANS IN SOUTH KORDOFAN AND ESPECIALLY THE NUBAN PEOPLE HAVE BEEN TARGETED IN THE CROSS-FIGHTING VIOLENCE ESCALATES.

JULY 9, 2011

SOUTH SUDAN CELEBRATES INDEPENDENCE. THE FIRST SET OF REFUGEES ARRIVE IN YIDA, SOUTH SUDAN MID-JULY.

JANUARY 2012

MALNUTRITION, HUNGER AND DISPLACED REFUGEES INCREASE, ACCORDING TO THE UN.

APRIL 2012

OVER 300,000 PEOPLE HAVE BEEN DISPLACED OR SEVERELY AFFECTED BY THE CONFLICT AND SOME 17,000 REFUGEES FROM SOUTH KORDOFAN HAVE BEEN REGISTERED IN CAMPS IN SOUTH SUDAN.

SOURCES:
UNITED NATIONS OFFICE FOR THE COORDINATION OF HUMANITARIAN AFFAIRS
UN REFUGEE AGENCY
WORLD HEALTH HUMANITARIAN COUNTRY TEAM, SUDAN
SUDAN TRIBUNE
BBC NEWS
THE NATIONAL POST
EYES AND EARS NUBA

DESIGNED BY KYLE KIM/GLOBALPOST @KYLEYKIM

konflikt ruandyjski

- ❑ połowa XX w. Ruandę zamieszkują dwa wrogie plemiona: Tutsi (rządzący) i Hutu
- ❑ 1959 król Kigeri V wygnany z dziesiątkami tysięcy Tutsi (schronił się w Ugandzie)
- ❑ eksplozja demograficzna (w ciągu 40 lat czterokrotny wzrost ludności z 2 do 8 mln)
 - 1988 do Ruandy napływa dodatkowo ok. 50 tys. Hutu z Burundi
 - do Ruandy wkraczają rebelianci Tutsi z Ugandy (RPF)
- ❑ przy poparciu Francji armia rządowa Hutu powstrzymuje atakujących
 - pozwolono w ramach represji bojówkom Hutu przeprowadzić pogromy Tutsi
- ❑ 1993 prezydent Habyarimana podpisuje w Arushy (Tanzania) porozumienie, ale rok później ginie
- ❑ 1994 RPF (Tutsi) zaczyna działania ofensywne; w odwecie milicja Hutu rozpoczyna systematyczną masakrę Tutsi
 - w walkach ginie ok. 800 tys. Tutsi i ok. 200 tys. Hutu (100 dni)
 - rebeliantom Tutsi udaje się pokonać Hutu i zająć stolicę Kigali
 - do sąsiednich państw przedostają się setki tysięcy uchodźców
- ❑ 1995 Hutu w Zairze masakrują Tutsi
- ❑ 1996 armia Ruandy w sojuszu z Kabilą (Zair=Kongo; przeciwnik dyktatora Mobutu Seseseke) morduje ok. 200 tys. Hutu
- ❑ 2001 Międzynarodowy Trybunał Karny dla Rwandy w Arushy (Tanzania)

1994 Rwandan genocide

April 6 **1** ✖

Hutu president **Juvénal Habyarimana** is killed when his plane is shot down

April 7 **2**

Encouraged by the authorities, Hutu extremists start **killing Tutsis and moderate Hutus** in Kigali. Within hours violence spreads across the country

April 8 **3** ➡

The **Rwandan Patriotic Front (RPF)** -- Tutsi-led rebels fighting the regime since 1990 -- marches on Kigali

April 9-16

Westerners are evacuated

April 21

At the height of the massacres the **UN withdraws** all but 270 of its 2,500 peacekeepers for security reasons

May 17

UN Security Council concedes "acts of **genocide** may have been committed"

- *Extent of massacres by region* +

June 23

France launches *Operation Turquoise*, which sets up a **safe zone** but **lets genocide leaders escape to Zaire**

July 4 **4**

The **RPF captures Kigali**, the government collapses, massacres stop

July 13

Two million **Hutus flee Rwanda**

Sources: UN, US Congress

The massacre of Tutsis and moderate Hutus lasted 3 months. **800,000 killed**

- The international community failed to respond despite knowing of **preparations for mass slaughter**
- France in particular was criticised for its role

1994 population
7 million

*UN figures

AFP

Konflikty międzynarodowe i etniczne na obszarze Środkowego i Dalekiego Wschodu

konflikt indyjsko-pakistański

- ❑ obszar wielkich Indii: dwa główne wyznania – hinduizm i islam
- ❑ powstanie Indii i Pakistanu (1947)
- ❑ spór o Kaszmir – zamieszkanym w większości przez muzułmanów, został włączony do Indii
- ❑ Sojusznik Indii: ZSRR <—> Sojusznik Pakistanu: USA
- ❑ I wojna o Kaszmir od 22 X 1947 do 31 XII 1948 roku
 - doprowadziła do jego podziału (1/3 włączono do Pakistanu)
- ❑ II wojna o Kaszmir (1965)
- ❑ III wojna związana z powstaniem Bangladeszu (1971)
- ❑ IV wojna (1999 – szybkie wygaszenie walk pod presją USA)
- ❑ wzrost napięcia 2001 po ataku terrorystycznym na parlament w New Delhi (Indzie oskarżyły wywiad pakistański)
- ❑ 2002-2003 próby jądrowe w obu państwach wychodzące poza fazę eksperymentów (osiągnięcie gotowości operacyjnej)
- ❑ 2004 powstanie płotu demarkacyjnego (konstrukcja hinduska)
- ❑ 2013 i 2016 kolejne potyczki nadgraniczne

Old Rivals India and Pakistan

Relations between India and Pakistan have been strained since the two countries gained independence in 1947.

- 1947** First war over disputed territory of Kashmir
- 1965** Second war over Kashmir
- 1971** Third war over East Pakistan, it becomes separate nation, Bangladesh, with India's support
- 1998** Both test nuclear devices; Pakistan launches ballistic missile
- 1999** Sign Lahore peace deal, followed by brief war over Kashmir
- 2001** A summit ends without Kashmir deal; 14 killed in terror attack on Indian parliament
- 2002** One million troops face off at Kashmiri border; cease-fire reached
- 2004** Some airline, train service between the countries restored
- 2005** First bus service in 60 years between Pakistani- and Indian-controlled parts of Kashmir
- 2007** Both sign agreement to reduce risk of accidental nuclear war

How countries compare

Pakistan

India

Population	173 million	1.2 billion
Religion	Mainly Muslims	Mainly Hindus
GDP per person	\$2,400	\$2,600
Life expectancy	63 (M), 65 (F)	67 (M), 72 (F)

Military Strength

INDIA (orange) PAKISTAN (green)

Strategic balance between India and Pakistan:

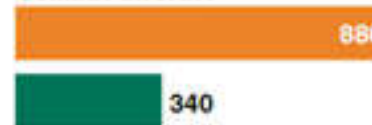
Armed forces (troops)

Surface warships

Combat aircraft

Submarines

Nuclear missiles

Military spending

konflikt wietnamski

- ❑ **Wietnam był kolonią francuską okupowaną przez Japończyków (1940-1945)**
- ❑ **ogłoszenie niepodległości 2 IX 1945**
- ❑ **Francuzi kontratakują – wojna indochińska (8 lat)**
- ❑ **1954 - klęska pod Dien Bien Phu, wycofanie Francuzów**
- ❑ **podział kraju wzdłuż 17 równoleżnika (tzw. strefa wymiany ludności)**
 - **część północna rządzona przez komunistów (Demokratyczna Republika Wietnamu pod wodzą Ho Chi Minha tzw. Wujka Ho)**
 - **Wietnam Południowy (dyktatorska władza fanatycznego antykomunisty Ngo Dinh Diema; kontrola Amerykanów)**
- ❑ **1960-1975 w Wietnamie Południowym wojna domowa**
 - **przeciwko popieranemu przez DRW komunistycznemu Vietcongowi prócz sił Wietnamu Pd zaangażowali się Amerykanie (1964)**
- ❑ **w USA wiele ofiar powoduje niepopularność**
- ❑ **1973 zawarcie pokoju w Paryżu**
- ❑ **1975 – Vietcong zdobył Sajgon**
- ❑ **1976 – zjednoczenie kraju; 7 VII proklamacja Socjalistycznej Republiki Wietnamu**
- ❑ **straty: śmierć 700 tys. Wietnamczyków, zniszczono 45% miast, 75% przemysłu i 25% rolnictwa; zginęło 50 tys. Amerykanów**

konflikt koreański

- ❑ w rezultacie II wojny światowej północną część Korei zajął ZSRR (potem obszar Koreńskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej), a południową zajęły USA
- ❑ Powstanie Chińskiej Republiki Ludowej (1949) spowodowało napaść KRLD na Koreę Południową
- ❑ 1950-1953 – wojna KRLD-Korea Pd (pośrednio też między ZSRR a USA)
 - 25 VII 1950 przekroczenie linii demarkacyjnej 38° równoleżnika
 - 28 VII wojska Korei Pn dotarły do Seulu (stolica Korei Pd)
 - ONZ bojkotowana przez ZSRR potępiła atak i zgodziła się firmować obronę Korei Pd
 - 15 IX z rejonu Pusan zaczęto odzyskiwać utracone obszary
 - 20 X zepchnięcie wojsk Korei Pn do granicy z Chinami, które przysły Korea Pn na pomoc i odparły wojska ONZ
 - 4 I 1951 ponownie zajęcie Seulu
 - 15 III wyzwolenie Seulu przez ONZ i przejście do wojny pozycyjnej
 - 27 VII 1953 zawieszenie broni (już po śmierci Stalina)
 - straty: 35 tys. wojsk ONZ, 900 tys. Chińczyków, 600 tys. ludzi z Korei Pd, 700 tys. ludzi z Korei Pn; 1,5 mln Koreańczyków Pn uciekło na Pd
- ❑ do dzisiaj stan napięcia w stosunkach między obydwojma Koreami

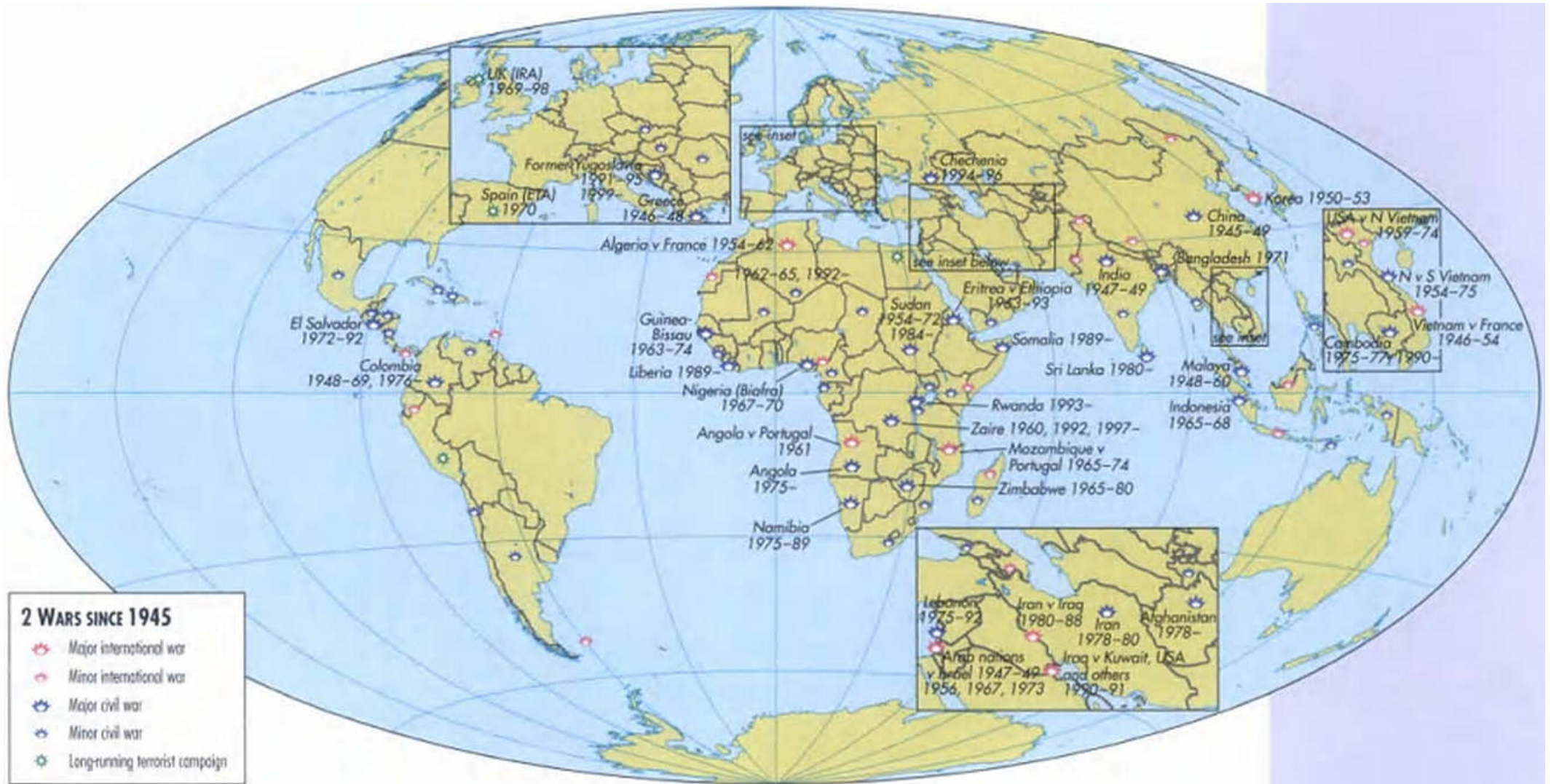
Korean War, 1950-1953

- Boundary in 1950
- ← UN counterattack Sept. 1950
- ← Farthest Communist Chinese and North Korean advance Jan. 1951
- ← North Korean forces 1950
- ← Farthest UN advance Oct.-Nov. 1950
- ← Farthest North Korean advance, Sept. 1950
- ← Communist Chinese offensive, Nov. 1950
- Armistice line July 27, 1953

PODSUMOWANIE

wojny 1945-2007

konflikty po 1989 r.

- I wojna w Zatoce Perskiej (2 VIII 1990 - 28 II 1991)**
- Wojna domowa w Rwandzie (1 X 1990 - 4 VIII 1993)**
- Rebelia Tuaregów (1990-1995)**
- Konflikt w Casamance (1990 - 2006)**
 - dążenie do secesji Casamanki od Senegalu
- Wojna w Osetii Południowej (5 I 1991 - 24 VI 1992)**
- Wojna domowa w Sierra Leone (23 III 1991 - 18 I 2002)**
- Wojna dziesięciodniowa (27 VI - 6 VII 1991)**
 - słoweńska wojna o niepodległość
- Wojna domowa w Dżibuti (1991 - 1994)**
- Wojna w Chorwacji (1991-1995)**
- Wojna domowa w Algierii (1991-2002)**

konflikty po 1989 r.

- Konflikt naddniestrzański (2 marca - 21 lipca 1992)**
- Wojna abchasko-gruzińska (1992-1994)**
- Wojna w Bośni (1992-1995)**
- Wojna domowa w Tadżykistanie (1992-1997)**
- Wojna domowa w Burundi (21 października 1993 - 2005)**
- Ludobójstwo w Rwandzie (6 kwietnia - lipiec 1994)**
 - masakra osób pochodzenia Tutsi dokonana przez ekstremistów Hutu
- Wojna domowa w Jemenie (4 maja - 7 lipca 1994)**
- I wojna czeczeńska (11 grudnia 1994 - 31 sierpnia 1996)**
- I wojna domowa w Kongu (1996-1997)**
- II wojna domowa w Kongu (1998-2003)**
- Wojna erytrejsko-etioopska (1998-2000)**
- Wojna w Kosowie (1998-1999)**
- II wojna czeczeńska (1999-2009)**

ważniejsze konflikty od 2001 r.

- Interwencja NATO w Afganistanie (od 7 października 2001)**
 - Operacja Enduring Freedom
 - International Security Assistance Force
- Intifada Al-Aksa (2000 – 2004)**
- II wojna w Zatoce Perskiej (20 marca - 15 kwietnia 2003)**
- Operacja Młot Wikinga (2003)**
- Stabilizacja Iraku**
- Konflikt w Darfurze – Sudan (od 2003)**
 - walk pomiędzy arabskimi koczownikami i murzyńskimi rolnikami
- Operacja Artemida w Demokratycznej Republice Konga w 2003**
- Wojna w Pakistanie (od marca 2004)**
- Pomarańczowa rewolucja (listopad 2004 – styczeń 2005)**
- Konflikt czadyjsko-sudański (23 XII 2005 – 13 III 2008)**

ważniejsze konflikty od 2001 r.

- Druga wojna domowa w Sudanie**
- Wojna w Somalii (2006-2007)**
- Kryzys izraelsko-libański (12 VII – 14 VIII 2006)**
- Konflikt izraelsko-palestyński (2007-2008)**
- Szafranowa rewolucja w Birmie (jesień 2007)**
- Wojna w Osetii Południowej (7 VIII - 16 VIII 2008)**
- Konflikt koreański 2010**
- Protesty w krajach arabskich (od 17 XII 2010) tzw. Arabska wiosna**
 - **Wojna domowa w Syrii (od 17 stycznia 2011)**
 - **Rewolucja w Jemenie (27 stycznia 2011 – 25 lutego 2012)**
- Wojna domowa w Mali (2012-2013)**
- wojna domowa w Iraku (2013-2017)**
- wojna w Sudanie Pd (2013-2020)**
- wojna w Gazie (2014)**

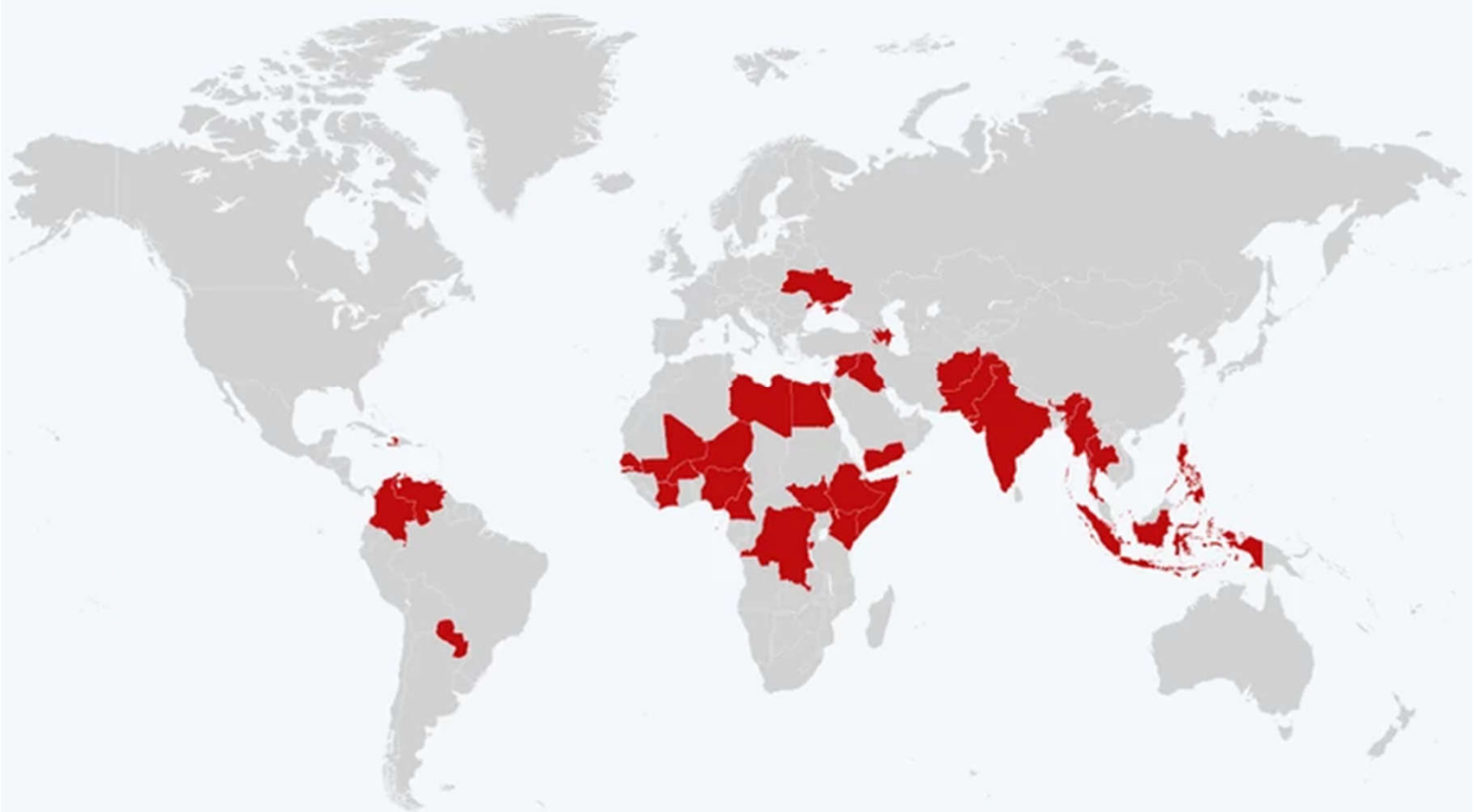
ważniejsze konflikty od 2001 r.

- wojna o Donbas po zajęciu Krymu przez Rosję – Ukraina (2014–)
- wojna domowa w Iraku (2014–)
- wojna domowa w Jemenie (2015–)
- konflikt kurdyjsko-turecki (2015–)
- wojna w Afganistanie od 2015
- konflikt w stanie Rakhine w Birmie od 2016
- wojna tygrysów w Tigray w Etiopii od 2020
- wojna w Górskim Karabachu 2020

https://pl.frwiki.wiki/wiki/Liste_des_guerres_contemporaines

The World at War in 2022

Countries in which armed clashes between state forces and/or rebels were reported in 2022*

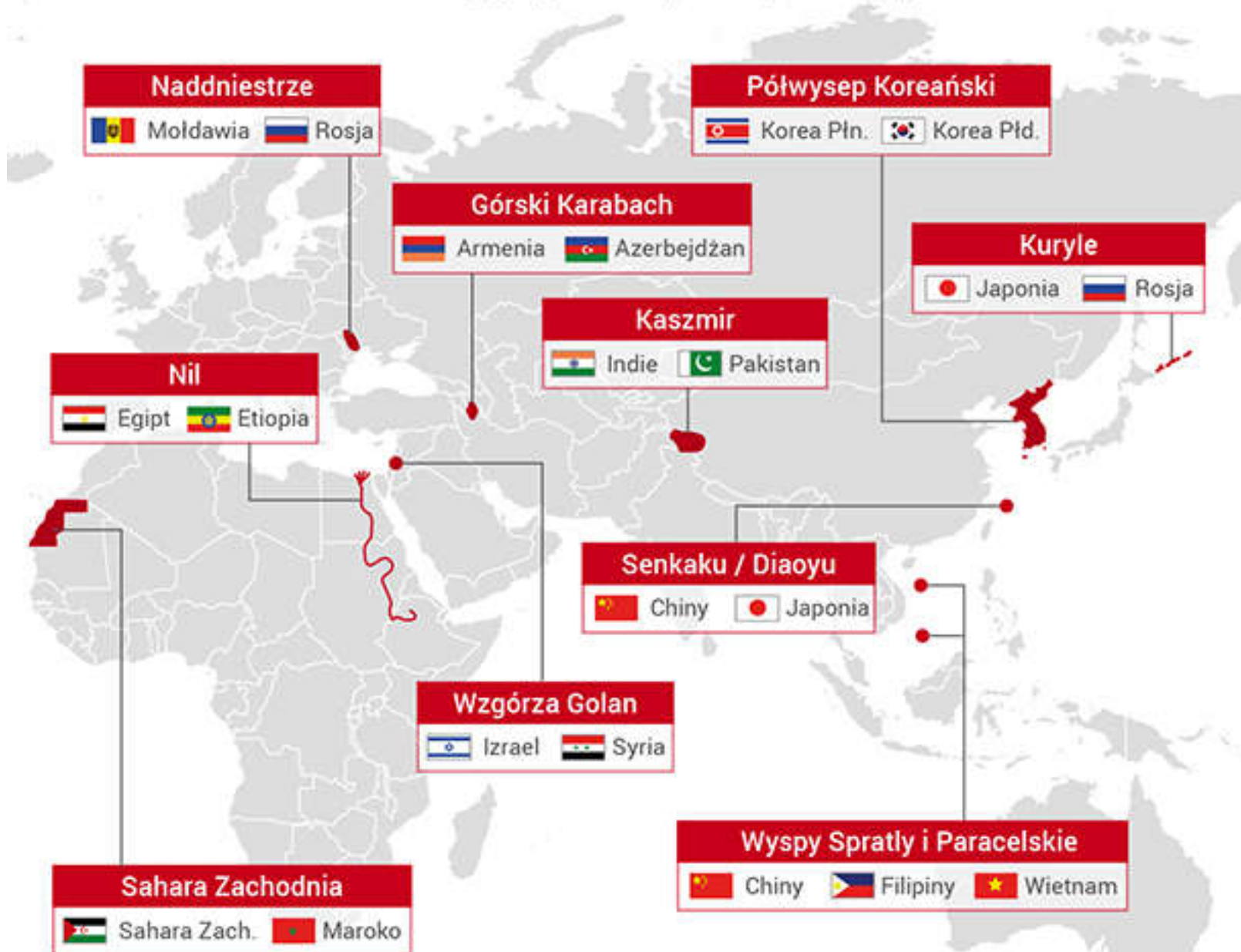
* As of Feb 4

Source: The Armed Conflict Location & Event Data Project

ZAPALNE PUNKTY ŚWIATA

Tam mogą wybuchnąć kolejne wojny

<http://infografika.wp.pl/title,Punkty-zapalne-swiata,wid,16580983,wiadomosc.html>